

VII.501.12.2022.KZ

**Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki**

**Ministerstwo Edukacji i Nauki
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich z niepokojem i troską przyjął informację dotyczącą możliwości uzyskiwania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki szczegółowych danych nauczycieli akademickich, studentów oraz doktorantów uczelni wraz z informacją o byciu zaszczepionym. Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie zaznaczyć, że opiera niniejsze wystąpienie na doniesieniach prasowych¹ oraz informacji umieszczonej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki². W komunikacie umieszczonym na stronie internetowej wskazano, że „*środowisko akademickie jest jedną z najlepiej zaszczepionych przeciwko COVID-19 grup w Polsce. Z danych Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowego Instytutu Badawczego (OPI PIB) wynika, że zaszczepiło się aż 89 proc. nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia i realizujących działalność badawczą. Na uwagę zasługują dane dotyczące doktorantów oraz studentów. W tej grupie zaszczepiło się odpowiednio 83 proc.*

---

¹ U. Mirowska-Łoskot, *Rząd bawi się w Wielkiego Brata. Minister Czarnek dokładnie wie, kto na uczelniach jest zaszczepiony*, Gazeta Prawna, 18.01.2022).

² *Podsumowanie akcji szczepień na polskich uczelniach*, 13.01.2022 (<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/podsumowanie-akcji-szczepien-na-polskich-uczelniach>, dostęp 19.01.2022).

i 71 proc. osób. Warto podkreślić, że zdecydowana większość pracowników, doktorantów i studentów jest w pełni zaszczepiona.

Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy przygotował zestawienie we współpracy z Ministerstwem Zdrowia na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki. Na podstawie zawartego porozumienia Centrum e-ZDROWIE oraz OPI PIB przeprowadziły weryfikację poziomu zaszczepienia na uczelniach, analizując dane z systemu POL-on oraz Elektronicznej Platformy Gromadzenia, Analizy i Udostępnienia Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych.

W przedstawionych statystykach ujęte są tylko te osoby, które posiadają nr PESEL i szczepiły się w Polsce. W pozostałych przypadkach (w przeważającej części dotyczy to cudzoziemców) nie ma pewności, że są to osoby niezaszczepione, gdyż mogły się szczepić w swoich krajach i nie miały obowiązku zgłoszenia tego faktu”.

W związku z treścią tego komunikatu przypomnieć należy szczególną pozycję prawa do prywatności, o którym mowa w art. 47 Konstytucji RP. O doniosłości tego prawa w systemie konstytucyjnej ochrony praw i wolności człowieka i obywatela świadczy to, że prawo to jest – zgodnie z art. 233 ust. 1 Konstytucji RP – nienaruszalne nawet w ustawach ograniczających inne prawa, wydawanych w stanie wojennym i wyjątkowym. Oznacza to zatem, że nawet warunki tak wyjątkowe i ekstremalne nie zezwalają ustawodawcy na złagodzenie przesłanek, przy spełnieniu których można wkroczyć w sferę życia prywatnego nie narażając się na zarzut niekonstytucyjnej arbitralności³.

Sprawa jednak, w której Rzecznik zdecydował się zwrócić do Pana Ministra dotyczy przede wszystkim **dostępu do danych o charakterze wrażliwym**. Trzeba w tym miejscu przywołać wyrok Trybunału Konstytucyjnego (TK) w sprawie o sygn. akt K 25/13⁴, w którym Trybunał uznał art. 16 ust. 6 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 169, poz. 1411 ze zm.), zwanej dalej „ustawą transplantacyjną”, za niezgodny z ustawą zasadniczą. Przepis ten zakładał przekazywanie danych gromadzonych w rejestrze szpiku i krwi pępowinowej,

---

³ Między innymi w wyrokach TK: z 20.06.2005 r., sygn. akt K 4/04, OTK ZU 6A/2005, poz. 64. 7 oraz z 20.11.2002 r., sygn. akt K 41/02, OTK ZU nr 6/A/2002, poz. 83.

⁴ Wyrok TK z 22.07.2014 r., sygn. akt. K 25/13, OTK ZU 7A/2014, poz. 76.

prowadzonym przez Centrum Organizacyjno-Koordynacyjne do Spraw Transplantacji "Poltransplant", Ministrowi Zdrowia oraz Krajowej Radzie Transplantacyjnej. TK oceniając ten przepis zwrócił uwagę na brak jakichkolwiek przepisów regulujących sposób postępowania przez Ministra Zdrowia i Krajową Radę Transplantacyjną z otrzymanymi informacjami. TK stwierdził w tej sprawie, że brak operacjonalizacji udostępnienia przedmiotowych danych w jakichkolwiek przepisach kompetencyjnych dotyczących zarówno Ministra Zdrowia, jak również Krajowej Rady Transplantacyjnej, jest wystarczającą przesłanką do stwierdzenia niekonstytucyjności przywołanego powyżej przepisu. TK wskazał, iż jest oczywiste, że zaskarżony przepis stanowi ograniczenie prawa do prywatności i do autonomii informacyjnej osób widniejących w rejestrze. Na jego podstawie bowiem nie można określić, jaki jest zakres i cel takiej ingerencji. Tym samym zakwestionowany przepis nie spełniał warunku dopuszczalności ograniczeń konstytucyjnych praw i wolności, wynikającego z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP – wymogu pełnego określenia w ustawie, na czym dokładnie ograniczenie to ma polegać. W przypadku zaś testu proporcjonalności Trybunał uznał, że taka konstrukcja zaskarżonego przepisu nie pozwala na ocenę, czy pozyskiwanie z rejestru danych przez uprawnione do tego dwa wskazane już wcześniej organy jest przydatne i konieczne dla realizacji przez te organy ich ustawowych zadań i niezbędne w demokratycznym państwie prawnym, a także czy nie stanowi nadmiernej ingerencji w prawa jednostek.

Odnosząc powołany powyżej wyrok TK do sytuacji, w której minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki uzyskał dostęp do danych o charakterze wrażliwym nauczycieli akademickich, studentów i doktorantów (takimi są zaś informacje o zaszczepieniu bądź niezaszczepieniu), należy wskazać, iż w myśl ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1893 ze zm.) dział szkolnictwo wyższe i nauka obejmuje sprawy szkolnictwa wyższego i nauki, w tym sprawy nadzoru nad szkołami wyższymi i ich finansowania, a także sprawy działalności naukowej. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki koordynuje zaś uznawanie kwalifikacji w zawodach regulowanych i działalnościach regulowanych oraz podejmuje działania mające na celu udostępnianie informacji o uznawaniu tych kwalifikacji.

W zakresie analizowanej przez Rzecznika sprawy ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki przysługuje na mocy przepisów ustawy z dnia 20 lipca 20018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 ze zm.), zwanej dalej „PSWN”, dostęp do:

- 1) wykazu nauczycieli akademickich, innych osób prowadzących zajęcia, osób prowadzących działalność naukową oraz osób biorących udział w jej prowadzeniu, o którym mowa w art. 343 ust. 1 PSWN⁵ (dostęp na podstawie art. 343 ust. 5 pkt 1 PSWN),
- 2) wykazu studentów, o którym mowa w art. 344 ust. 1 PSWN⁶ (dostęp na podstawie art. 344 ust. 3 PSWN),
- 3) wykazu osób ubiegających się o stopień doktora, o którym mowa w art. 345 PSWN⁷ (dostęp na podstawie art. 345 ust. 3 PSWN)

---

⁵ Wykaz ten obejmuje: 1) imiona i nazwisko; 2) numer PESEL, a w przypadku jego braku - numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, które go wydało; 3) elektroniczny identyfikator naukowca zgodny z międzynarodowymi standardami - w przypadku nauczycieli akademickich zatrudnionych na stanowiskach pracowników badawczych lub badawczo-dydaktycznych i osób prowadzących działalność naukową; 4) obywatelstwo; 5) nazwę państwa urodzenia - w przypadku cudzoziemców; 6) rok urodzenia; 7) płeć; 8) informacje o tytule zawodowym, stopniu doktora, stopniu doktora habilitowanego, uprawnieniach równoważnych z uprawnieniami doktora habilitowanego lub tytule profesora albo równoważnym tytule zawodowym lub stopniu uzyskanym za granicą; 9) informacje o zajęciach prowadzonych w ramach poszczególnych programów studiów; 10) dziedzinę i dyscyplinę, wskazaną w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 7; 11) informacje o zaliczeniu do liczby pracowników, o której mowa w art. 265 ust. 4 PSWN; 12) informacje o podmiocie i dyscyplinach, o których mowa w art. 265 ust. 13 PSWN; 13) informacje o podstawowym miejscu pracy i miejscu dodatkowego zatrudnienia; 14) informacje o stanowisku pracy; 15) informacje o wymiarze czasu pracy; 16) informacje o czasie pracy związanej z prowadzeniem działalności naukowej w poszczególnych dyscyplinach; 17) informacje o kompetencjach i doświadczeniu pozwalających na prawidłową realizację zajęć w ramach programu studiów - w przypadku innych osób prowadzących zajęcia; 18) informacje o szkole doktorskiej, w której dana osoba prowadzi kształcenie; 19) informacje o pełnionych funkcjach kierowniczych w uczelni; 20) informacje o prawomocnym orzeczeniu kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 4-8 PSWN, oraz o prawomocnym orzeczeniu, o którym mowa w art. 180 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2021 r. poz. 53); 21) informacje o osiągnięciach naukowych i artystycznych.

⁶ Wykaz ten obejmuje: 1) imiona i nazwisko; 2) numer PESEL, a w przypadku jego braku - numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, które go wydało; 3) obywatelstwo; 4) w przypadku cudzoziemców: a) nazwę państwa urodzenia, b) informacje o przyjęciu na studia i ich odbywaniu, c) informacje o posiadaniu Karty Polaka; 5) rok urodzenia; 6) płeć; 7) miejsce zamieszkania przed rozpoczęciem studiów: wieś lub miasto; 8) liczbę punktów ECTS uzyskanych przez studenta na studiach na każdym kierunku, poziomie i profilu; 9) liczbę punktów ECTS, która w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się została zaliczona studentowi do danego programu studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu; 10) rodzaj przyznanych świadczeń, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkt 1-4 PSWN; 11) informację o przyznaniu stypendium ministra; 12) numer dyplomu ukończenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu; 13) datę rozpoczęcia studiów, datę ich ukończenia i nazwę uzyskanego tytułu zawodowego albo datę skreślenia z listy studentów.

⁷ Wykaz ten obejmuje: 1) imiona i nazwisko; 2) numer PESEL, a w przypadku jego braku - numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, które go wydało; 3) elektroniczny identyfikator naukowca zgodny z międzynarodowymi standardami; 4) obywatelstwo; 5) informację o trybie przygotowywania rozprawy doktorskiej, o którym mowa w art. 197 PSWN; 6) informację o szkole doktorskiej - w przypadku doktorantów; 7) w przypadku cudzoziemców: a) nazwę państwa urodzenia, b) informację o przyjęciu do szkoły doktorskiej i odbywaniu w niej kształcenia, c) informację o posiadaniu Karty Polaka; 8) rok urodzenia; 9) płeć; 10) informację o wysokości stypendium doktoranckiego; 11) informację o zwiększeniu stypendium doktoranckiego, o którym mowa w art. 209 ust. 7 PSWN; 12) dyscyplinę lub dyscypliny albo dziedzinę, w których jest przygotowywana rozprawa doktorska; 13) informację o

- które zasilają system POL-on, o którym mowa w art. 342 PSWN.

W tym miejscu należy podkreślić, że zgodnie z art. 342 ust. 4 PSWN dane w systemie POL-on, w tym w szczególności dane z wykazów, o których mowa w art. 342 ust. 1 pkt 1-3 PSWN, a więc szczegółowe dane wskazane dla każdego z tych wykazów w art. 343 ust. 1 pkt 1-21, art. 344 ust. 1 pkt 1-13 oraz art. 345 ust. 1 pkt 1-18 PSWN, są przetwarzane w celu:

- 1) wykonywania zadań związanych z ustalaniem i realizacją polityki naukowej państwa;
- 2) przeprowadzaniem ewaluacji jakości kształcenia;
- 3) ewaluacji szkół doktorskich i ewaluacji jakości działalności naukowej;
- 4) prowadzeniem postępowań w sprawie nadania stopnia doktora, stopnia doktora habilitowanego i tytułu profesora;
- 5) ustalaniem wysokości subwencji i dotacji;
- 6) nadzorem nad systemem szkolnictwa wyższego i nauki;
- 7) realizacją zadań przez NAWA, NCBiR oraz NCN.

Wobec powyższego należy wskazać, że minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki nie ma ustawowo określonego zadania, w ramach którego mógłby mieć uzasadniony i konieczny dostęp do danych o charakterze zdrowotnym osób znajdujących się w trzech grupach, których dotyczyła ingerencja. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 roku o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2021 r. poz. 666 ze zm.), zwana dalej „usioz”, również nie przewiduje dla ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki takiej kompetencji. Kompetencji takiej nie przewiduje zwłaszcza art. 7 usioz, który reguluje dostęp do gromadzonych danych w Elektronicznej Platformie Gromadzenia, Analizy i Udostępnienia Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych, na który – jak wynika z przywołanego na wstępie artykułu – powoływał się w wyjaśnieniach przedstawiciel Ministerstwa Edukacji i Nauki. Kształtowanie zaś polityki

---

nadaniu stopnia doktora; 14) datę rozpoczęcia kształcenia w szkole doktorskiej, datę i okres zawieszenia, datę ukończenia kształcenia w szkole doktorskiej albo datę skreślenia z listy doktorantów; 15) informacje o ocenie śródkresowej; 16) informacje o osiągnięciach naukowych i artystycznych; 17) imiona i nazwisko promotora oraz numer PESEL, a w przypadku jego braku - numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz nazwę państwa, które go wydało, oraz miejsce zatrudnienia; 18) informację o zatrudnieniu, o którym mowa w art. 209 ust. 10 pkt 1 i 2 PSWN.

naukowej państwa, o której mowa w art. 342 ust. 4 pkt 1 PSWN, trudno uznać za przesłankę uzasadniającą do dostępu do danych wrażliwych (o stanie zdrowia). System informacji w ochronie zdrowia służy natomiast, w myśl art. 1 ust. 1 zd. 2 usioz, do prowadzenia polityki zdrowotnej państwa, podnoszenia jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej oraz finansowania zadań z zakresu ochrony zdrowia.

W świetle opisanego stanu prawnego oraz wymienionej na wstępie treści komunikatu mogło zatem dojść do naruszenia zasady legalizmu, o której mowa w art. 7 Konstytucji RP, zgodnie z którą organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, w zw. z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, pozyskując informację z Elektronicznej Platformie Gromadzenia, Analizy i Udostępnienia Zasobów Cyfrowych o Zdarzeniach Medycznych poprzez numery PESEL gromadzone w systemie POL-on, mógł bowiem uzyskać dostęp do danych nadmiarowych, do których nie został ustawowo upoważniony, a co za tym idzie mogło dojść do nadmiernej ingerencji w prawa jednostek.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o złożenie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie, w szczególności przedstawienia sposobu działania w tej sprawie ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, legitymacji prawnej do podejmowania działań mających na celu pozyskiwanie danych dotyczących zdrowia trzech wymienionych w niniejszym wystąpieniu grup. Z uwagi na charakter sprawy oraz możliwe naruszenie prawa do prywatności uprzejmie proszę o zajęcie stanowiska w możliwie krótkim terminie.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Adam Niedzielski
Minister Zdrowia
ePUAP

Pan Jan Nowak
Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych
ePUAP